

NIEUWSBRIEF

ProDemos is het 'Huis voor democratie en rechtsstaat'. ProDemos legt uit wat de spelregels zijn van de democratie en de rechtsstaat en laat zien wat je zelf kunt doen om invloed uit te oefenen – in de gemeente, de provincie, het land en Europa.

DIT NUMMER: Docentendag Maatschappijleer 2015 ^{PAG. 2} • StemWijzer Eerste Kamer ^{PAG. 3} •

Nederland adviesland ^{PAG. 4} • Vrijheidscolleges ^{PAG. 6} • Bezoek de Eerste Kamer ^{PAG. 8} • Politiek Café ^{PAG. 10} •

Column griffier Eerste Kamer ^{PAG. 11} • Politiek Bewust – Politiek Actief ^{PAG. 12} • Vragenuurtje ^{PAG. 13} •

Democratie aan de deur ^{PAG. 13} • Zaalverhuur bij ProDemos ^{PAG. 14} • Recensie: Huis van de Senaat ^{PAG. 14} •

Kinderrijk ^{PAG. 15} • Agenda ^{PAG. 16}

FOTO: BART VAN VLIET

HOGES COLLEGES VAN STAAT: REFLECTEREN, CONTROLEREN EN ADVISEREN

Op 26 mei zijn de verkiezingen voor de Eerste Kamer, ook wel de 'kamer van reflectie' genoemd. Net als de Tweede Kamer en enkele adviesorganen behoort de Eerste Kamer tot de Hoges Colleges van Staat: instellingen die in de Grondwet zijn opgenomen om het democratisch tot stand komen van kwalitatief goed beleid te waarborgen.

In deze nieuwsbrief alles over de Eerste Kamer en andere instellingen die reflecteren, controleren en adviseren.

Op bezoek bij de onderkoning van Nederland

FOTO'S: BART VAN VLIET

Het avondprogramma van de Docentendag Maatschappijleer vond dit jaar plaats bij de Raad van State. Hier legde vicepresident mr. Piet Hein Donner, ook wel onderkoning van Nederland genoemd, uit wat de Raad van State nou precies doet, daarbij duidelijk een fikse verkoudheid trotserend. "Als ik jullie vanavond aansteek zijn er volgende week een aantal schoolklassen heel gelukkig."

De Raad van State, die al sinds 1531 bestaat, adviseert de regering over wetsvoorstellen en spreekt recht in geschillen van burgers of organisaties met de overheid. Wetsvoorstellen worden op drie manieren getoetst: beleidsanalytisch (is er een probleem, lost deze wet dat

op en is hij handhaafbaar), juridisch (is de wet niet in strijd met reeds bestaande wetten) en technisch (is hij goed en logisch opgeschreven). Het advies dat daaruit voortkomt is niet bindend, maar biedt waardevolle informatie voor zowel de regering als de oppositie.

Directeur Arnold Weggeman en sectorhoofd Mathijs Raijmakers van de directie Advisering oefenen met de docenten het verschil tussen de adviserende taak en de rechtsprekende taak van de Raad van State aan de hand van krantenkoppen. "Welk onderwerp spreekt jullie het meest aan?", vragen de juristen. "De rekentoets!", roepen de docenten in koor. Het zal een terugkerend thema blijken tijdens deze twee dagen...

Tijdens de presentatie vraagt een docent aan Donner of hij wel eens spijt heeft van het negeren van een advies van de Raad van State in zijn tijd als minister. "Nee, toen zat ik in een andere rol en speelden ook andere belangen mee, zoals coalitieafspraken, daar moet je dan ook rekening mee houden." Raijmakers beaamt dat de Raad van State geen politiek bedrijft en realiseert zich opeens iets als hij naar de vraagsteller kijkt: "Herken ik daar nou mijn vroegere leraar maatschappijleer van het Gymnasium in Utrecht?" "Klopt", glimlacht de man.

Docent wordt herkend door oud-leerling bij Raad van State.

Rondleiding door gebouw Raad van State.

DAGPROGRAMMA: TWEDE KAMER EN ADVOCaat WIM ANKER

De volgende dag stroomde de Tweede Kamer vol met vierhonderd docenten voor het dagprogramma van de jaarlijkse Docentendag Maatschappijleer. Kamervoorzitter Anouchka van Miltenburg beantwoordde de vragen die docenten, heel officieel, via de interruptie-microfoons stelden. Dit leverde mooie plaatjes op van Kamerleden in spe.

De hoofdspreker van de dag was advocaat Wim Anker van advocatenkantoor Anker & Anker, onder andere

Advocaat Wim Anker

bekend van het proces rond Robert M., verdachte in de Amsterdamse zedenzaak. Anker deelt zijn zorgen over de rechtsstaat met de docenten, zoals het ontbreken van de tbs, het

gebrek aan toetsing bij levenslange straffen, de machtscheiding die onder druk staat en het te grote belang dat wordt gehecht aan bekentenissen en DNA-materiaal als definitief bewijs. Zijn boeiende en vlammeende betoog wordt beloond met een lang applaus, waarna de docenten zich verspreiden over de commissiezalen in de Tweede Kamer en het gebouw van ProDemos voor een middag van inspirerende workshops en trainingen over uiteenlopende thema's.

VERSLAG EN FOTO'S

Lees het volledige verslag en bekijk de foto's van de Docentendag op: www.prodemos.nl/docentendag

StemWijzer Eerste Kamer

De Provinciale Statenverkiezingen zijn weer achter de rug. De Statenleden die u hebt gekozen mogen op 26 mei kiezen wie zij in de Eerste Kamer willen. Zelf kunt u niet stemmen voor de Eerste Kamer, maar met de StemWijzer kunt u wel zien hoe partijen in de Eerste Kamer denken over landelijke, actuele onderwerpen, zoals:

Moet de overheid het paspoort afpakken van jihadisten die mogelijk van plan zijn in Irak of Syrië te gaan vechten?
Mag Nederland een tweede kerncentrale bouwen?
Moet de Eerste Kamer worden afgeschaft?

Wat vindt u? Doe de StemWijzer Eerste Kamer op www.stemwijzer.nl

StemWijzer

Nederland adviesland

Nederland kent van oudsher veel adviesorganen. Zij spelen naast kiezers en politieke partijen een belangrijke rol in de politieke discussie. Ze voeren onderzoek uit, dragen feiten aan, zoeken uit of plannen wel haalbaar zijn en brengen adviezen uit aan de politiek.

IN DE GRONDWET VASTGELEGD: HOGE COLLEGES VAN STAAT

De drie belangrijkste adviesorganen van de overheid zijn in de Grondwet vastgelegd en worden daarom tot de Hoge Colleges van Staat gerekend. Daarmee staan ze op gelijke hoogte als de Eerste en Tweede Kamer.

Raad van State

De Raad van State heeft twee taken, die eigenlijk zeer verschillend zijn en die binnen de organisatie strikt van elkaar gescheiden zijn. Ten eerste adviseert de Raad van State over wetgeving. Bij elk wetsvoorstel schrijft de raad een advies. Dit advies wordt meegestuurd met het voorstel en speelt vaak een rol in de politieke discussie. Ten tweede is de Raad van State de hoogste bestuursrechter in Nederland. De afdeling rechtspraak van de raad behan-

delt als laatste en hoogste instantie allerlei geschillen. Dat kan gaan om een bouwvergunning die niet verleend is, om de aanleg van een weg of conflicten tussen bijvoorbeeld een gemeente en de landelijke overheid. Wie bijvoorbeeld vindt dat de gemeente iets doet dat in strijd is met het bestemmingsplan kan uiteindelijk (na een tijdje procederen) terechtkomen bij de Raad van State.

De Algemene Rekenkamer

De Algemene Rekenkamer controleert en adviseert. De Rekenkamer controleert vooral of de ministeries zich wel aan hun afspraken houden. Wordt het geld volgens de regels uitgegeven? Maar de Algemene Rekenkamer kijkt niet alleen naar getallen, ook naar het beleid. Dat beleid wijkt in de praktijk nog weleens af van de oorspronkelijke plannen en bedoelingen. Als er 20 miljoen wordt uitgetrokken voor het wegwerken van wachtlijsten in de zorg kun je daar op verschillende manieren naar kijken. Je kunt uitzoeken of die 20 miljoen precies volgens de regels is uitgegeven. Je kunt ook vaststellen of de wachtlijsten wel zijn verdwenen. De Algemene Rekenkamer doet allebei. Rapporten van de Algemene Rekenkamer leiden vaak tot politieke discussie. Zeker wanneer blijkt dat bij de uitvoering van plannen een heel andere weg is ingeslagen dan de bedoeling was.

Nationale Ombudsman

Het jongste Hoge College van Staat is de Nationale Ombudsman, ingevoerd in 1982. Doel is burgers te beschermen tegen onbehoorlijk overheidsoptreden. Volgens de grondwet verricht de Nationale Ombudsman 'op verzoek of uit eigen beweging onderzoek naar gedragingen van bestuursorganen van het Rijk'. Hij heeft niet de macht om direct in te grijpen, maar moet misstanden aan het licht brengen.

Als je vindt dat de rijksoverheid je onbehoorlijk heeft behandeld kun je contact opnemen met de Nationale

GROTE SCHOONMAAK IN ADVIESLAND

Eind jaren '90 werd met de Kaderwet Adviescolleges het aantal adviesraden drastisch beperkt. Op grond van de wet wordt bovendien om de vier jaar geëvalueerd. De wet onderscheidt drie typen: in de vier jaren direct na invoering van de nieuwe wet waren er 23 *vaste*, 9 *tijdelijke* en 38 *eenmalige* adviescolleges. In de jaren ervoor waren er maar liefst 119 adviesorganen actief. Zo drastisch wordt er niet meer opgeruimd, maar recent is bijvoorbeeld wel de Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling na een bestaan van 18 jaar opgegaan in de Raad voor Volksgezondheid en Samenleving. Volgens de staatssecretaris omdat 'het klassieke onderscheid tussen preventie, zorg en welzijn vervaagt'.

FOTO: MINISTERIE VAN BINNENLANDSE ZAKEN

Raad van State

De Algemene Rekenkamer

FOTO: JANDIRK GEERTSEN

Ombudsman. Het hangt van het soort klacht af of de klacht ook in behandeling wordt genomen. Uiteindelijk doet de Nationale Ombudsman een uitspraak over je klacht. Hij kan bijvoorbeeld vinden dat je klacht terecht is. Daarmee is je probleem niet meteen opgelost, maar in de meeste gevallen worden uitspraken van de Nationale Ombudsman serieus genomen. Hij heeft geen macht, maar wel gezag. Een overheidsinstantie maakt zich niet populair door uitspraken van de Nationale Ombudsman naast zich neer te leggen.

WISSELEND AANTAL OVERIGE ADVIESORGANEN

Een volledige opsomming van adviesorganen is bijna niet te maken. Op allerlei deelterreinen bestaan adviserende instanties. Voor het boek 'Schaduwmacht in de schijnwerpers' werden ze in 2005 een keer geteld. Men kwam tot 297 adviescommissies. Adviesorganen worden opgericht en opgeheven; het aantal wisselt regelmatig. In politieke discussies komen adviezen van onderstaande organisaties vaak aan de orde:

- Sociaal-Economische Raad (SER)
- Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR)
- Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS)

Nationale Ombudsman Reinier van Zutphen

FOTO: HOLLANDE HOOGTE / WIERE KLESTRA

Daarnaast heb je nog planbureaus, zoals het Centraal Planbureau (CPB), het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP) en het Planbureau voor de Leefomgeving.

Naast al deze brede instanties en bureaus zijn er allerlei raden en adviesorganen die zich met veel kleinere onderwerpen bezighouden. Veel ministeries hebben adviesraden in het leven geroepen die meedenken over het beleid. In die raden zitten deskundigen en vertegenwoordigers van allerlei organisaties. Vrijwel altijd is de opdracht om zowel gevraagd als ongevraagd advies uit te brengen. Het voert hier te ver om een volledig overzicht te geven. Dat is te vinden op de website www.overheid.nl. Om er een beeld van te geven hieronder een selectie:

- **De Onderwijsraad.** Adviseert over de hoofdlijnen van het onderwijsbeleid.
- **De Raad voor Cultuur.** Adviseert de minister over cultuurbeleid. Eens in de vier jaar brengt de raad advies uit over welke instellingen cultuursubsidies moeten krijgen.
- **De Gezondheidsraad.** Adviseert bijvoorbeeld over het vaccinatiebeleid: welke ziektes horen thuis in het inentingsprogramma voor kinderen?
- **De Kiesraad.** Ziet toe op de organisatie van landelijke verkiezingen, stelt de uitslag vast en adviseert de minister van Binnenlandse Zaken over kiesrechtzaken.
- **Het Adviescollege toetsing regeldruk.** Krijgt wetten en regels voorgelegd als deze meer administratie voor bedrijven opleveren. Het adviescollege moet erop letten dat nieuwe regels bedrijven niet te veel tijd en geld kosten.

De informatie op deze pagina's is gebaseerd op het hoofdstuk 'Nederland adviesland' uit het boek 'Nederlandse politiek voor Dummies', van Eddy Habben Jansen. Uitgave: 2013. Het boek is verkrijgbaar in onze webshop op www.prodemos.nl/webshop.

Vrijheidscolleges over de 'Four Freedoms' van Roosevelt

Toen president Roosevelt in 1941 het volk toesprak in de jaarlijkse *State of the Union* formuleerde hij vier vrijheden die nog steeds actueel zijn: vrijwaring van angst, vrijwaring van gebrek, vrijheid van meningsuiting en vrijheid van religie. Deze vrijheden zijn steeds doorgegeven in (inter)nationale wetten en verdragen en zijn bepalend voor hoe mensen met elkaar omgaan. In aanloop naar het Bevrijdingsfestival besteedt ProDemos samen met de Haagse Hogeschool in vier Haagse Vrijheidscolleges aandacht aan deze vier vrijheden.

“If civilization is to survive, we must cultivate the ability of all peoples, of all kinds, to
Franklin Delano Roosevelt, State of the Union, 1941

13 APRIL

VRIJHEID VAN MENINGSUITING AD VAN LIEMPT

Journalist Ad van Liempt (1949) werkte voor krant en tv en is sinds 2006 bijzonder lector onderzoeksjournalistiek aan de Hogeschool Utrecht. Van Liempt schreef diverse boeken, o.a. over de Indonesische kwestie, de Justitiecrisis van 1998 en over de betaalde jodenjacht in Nederland tijdens de Tweede Wereldoorlog ("Kopgeld"). In 2009 schreef hij het boek bij de tv-serie De Oorlog, en in 2013 bij de serie Na de Bevrijding. In 2015 verschijnt van zijn hand 'Aan de Maliebaan' – een boek over de gebeurtenissen rond deze fameuze Utrechtse allee tijdens de Tweede Wereldoorlog. Van Liempt werd onderscheiden met de Ere Zilveren Nipkowschijf voor zijn gehele televisiewerk en kreeg in 2011 een eredoctoraat van de Universiteit van Amsterdam.

20 APRIL

VRIJWARING VAN GEBREK SHEILA SITALSING

Sheila Sitalsing (1968) is journalist en bekend als de vlijmscherpe columniste op pagina 2 van de Volkskrant. Ze presenteert 'Met het oog op morgen' op de radio en in verkiezingstijd schuift ze aan bij De Wereld Draait Door. In april 2010 kwam het boek 'De kiezer heeft altijd gelijk uit', wat ze samen schreef met Hans Wansink. In 2013 won Sheila Sitalsing de Heldringprijs voor de beste Nederlandse columnist. De jury prees Sitalsing om haar degelijke feitenkennis, humorvolle benadering en de afwezigheid van enig cynisme.

NIET ALLEEN IN DEN HAAG

De Vrijheidscolleges worden ook in Utrecht, Zwolle, Wageningen, Groningen, Almere en Middelburg gehouden, met bovenstaande én andere sprekers.

Meer informatie op:
www.vrijheidscolleges.nl

ivate the science of human relationships—
live together, in the same world at peace.”

28 APRIL

VRIJWARING VAN ANGST

TON KOENE

Ton Koene (1963) is fotograaf van 'gewone mensen in ongewone omstandigheden'. Koene volgde Humanitaire ontwikkelingsstudies in Oxford en leerde zichzelf fotograferen. Hij werkte zestien jaar lang bij Artsen zonder Grenzen als landencoördinator in crisisgebieden, waaronder Rwanda, Sudan en Afghanistan. Sinds 2006 richt hij zich volledig op de fotojournalistiek. Zijn reportages variëren van indringende humanitaire onderwerpen tot spannende reportages voor kinderen. Hij publiceert in tijdschriften en kranten in binnen- en buitenland. Voor zijn werk in Afghanistan/Pakistan won hij een prijs in competities van de Zilveren Camera award (2011) en World Press (2013).

FOTO: JOCHEN WIJHANS

5 MEI

VRIJHEID VAN RELIGIE

PETRA STIENEN

Petra Stienen studeerde Arabisch en Midden-Oostenstudies. Ze was meer dan tien jaar werkzaam in het Midden-Oosten, onder meer op de Nederlandse ambassades in Caïro en Damascus. Thans is ze publiciste en zelfstandig adviseur. Ze schrijft onder andere voor NRC Handelsblad en de Volkskrant, heeft een column in Opzij en treedt regelmatig op als commentator in radio- en tv-programma's. In februari 2015 verscheen haar derde boek "Terug naar de Donderberg. Andere verhalen uit Limburg."

FOTO: JEANETTE SCHOLS

PLAFOND EERSTE KAMER

Het plafond van de Eerste Kamer is beschilderd door Wielingh en De Haan. Liggend op een hoge stelling hebben deze leerlingen van Rubens de volkeren geschilderd waar Nederland handel mee dreef. Die volkeren kijken als het ware door een venster de vergaderzaal in. Het zijn de Polen, Perzen, Turken, Spanjaarden, Mexicanen, Fransen, Italianen, Russen en Duitsers.

KINDEREN VAN STAAT

Op het middenpaneel van het plafond van de vergaderzaal zijn de Kinderen van Staat afgebeeld. Deze kinderen zijn de toekomst van het land en kijken ook de vergaderzaal in alsof zij zich in het politieke debat willen mengen. Er lijkt er één zelfs naar binnen te willen stappen.

EERSTE KAMER BEZOEKEN

Bij ProDemos kunt u terecht voor rondleidingen door de gebouwen op het Binnenhof. De Eerste Kamer is doorgaans op maandag, woensdag, donderdag en vrijdag te bezoeken en wordt voorafgegaan door een bezoek aan de Ridderzaal. Op sommige dagen kunt u het bezoek ook nog uitbreiden met een bezoek aan de vergaderzaal van de Tweede Kamer. Online reserveren is aan te raden. Kijk voor meer informatie op: www.prodemos.nl/binnenhof

VERGADERING BIJWONEN

De plenaire vergaderingen van de Eerste Kamer zijn openbaar. De Eerste Kamer vergadert in principe op dinsdag. Bij een drukke agenda kan de Kamer beslissen al op maandagavond te beginnen met de vergadering. Kijk voor meer informatie op www.eerstekamer.nl

FOTO: BOB KARHOF

Vliegende start voor Politiek Café in studio Dudok

Het Politiek Café is dit jaar verhuisd van de Haagse bieb naar studio Dudok, achterin het Haagse Café met 's lands beroemdste appeltaart. De eerste bijeenkomst, over de toekomst van Rusland, Oekraïne en de VS, trok meer dan honderd bezoekers. Ruslandexperts Hubert Smeets en Wierd Duk lichtten het conflict in Oekraïne toe en vertelden over de gevolgen voor Europa en de wereldpolitiek. Rode draad in het verhaal waren drie stellingen, waarover het publiek bij binnenkomst hun mening kon geven met rode en groene stickers.

Berichten onze media teveel vanuit westers perspectief?

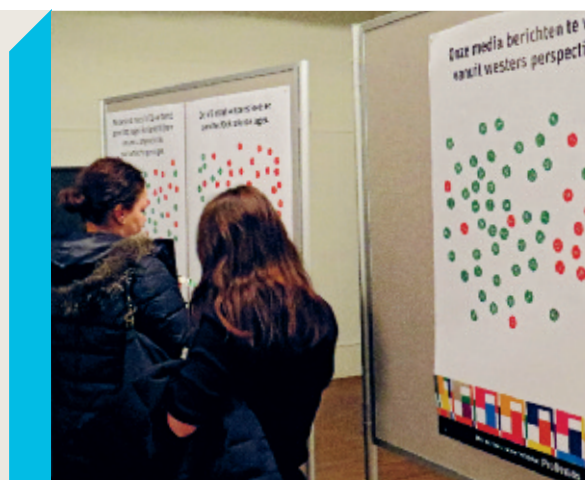
De meerderheid van het publiek vindt van wel. Smeets licht het Russische perspectief toe: "Vergis je niet, Poetin is geen communist. Hij wil niet terug naar de Sovjet-Unie, maar wel naar het grote Russische rijk, waarvan de Sovjet-Unie voor hem een symbool is."

Moet de VS wapens leveren aan het Oekraïense leger?

Hier stemt de meerderheid tegen. "Waarom zijn het automatisch de Verenigde Staten die wapens zouden moeten leveren, waarom niet Europa? Laten we zelf eens onze problemen aanpakken", zegt iemand uit het publiek. Duk brengt hier tegenin dat Europa niet genoeg een eenheid is, waardoor die optie niet realistisch is. Wat hem betreft moet de NAVO in actie komen.

Moet Nederland in EU-verband sancties tegen Rusland blijven steunen, ongeacht de economische gevolgen?

De overgrote meerderheid van het publiek vindt dat Nederland door moet gaan met de sancties tegen Rusland. Beide sprekers zijn het hier mee eens. Duk: "We staan op de rand van oorlog en vrede, het is mogelijk dat dit de grootste crisis in Europa wordt sinds de bouw van de

muur. Mensenlevens gelden niet voor Poetin, daarom moet er actie ondernomen worden."

Halverwege de avond leest Tweede Kamerlid Stientje van Veldhoven als intermezzo een column voor over democratie en de vrijheid van meningsuiting. "Ik ben een democraat. En een fundamentalist. Laat me dat uitleggen."

Lees de column en alle verslagen van de Politiek Cafés op www.prodemos.nl/nieuws

Ook het verslag van de bijeenkomst van 10 maart is daar te lezen, over de vraag: Is de provincie een overbodige bestuurslaag?

VOLGENDE POLITIEK CAFÉS:

- 14 april over Vrijheid van meningsuiting
- 12 mei (thema wordt nog bepaald)
- 9 juni over vrouwen in de politiek, met o.a. CDA-voorzitter Ruth Peetoom

Bekijk het actuele programma op www.prodemos.nl/agenda

Provincies en Staten-Generaal: oude banden

Op 18 maart 2015 gingen de Nederlanders naar de stembus om de Provinciale Staten van de provincies te kiezen. De aldus gekozen Statenleden vormen het kiescollege dat op 26 mei 2015 de leden van de Eerste Kamer kiest.

Er zijn mensen die deze getrapte vorm van verkiezingen voor een deel van onze nationale volksvertegenwoordiging niet meer van deze tijd vinden. Wat de politieke opvatting daarover ook mag zijn, te weinig wordt beseft dat in ons kiesstelsel de eeuwenoude historische band tussen de provincies en de Staten-Generaal te herkennen is. Daarom een korte opfrissing.

In de vijftiende eeuw berustte de heerschappij over de lage landen bij de hertogen van Bourgondië. De landheer beseftte dat, als hij geld nodig had van zijn onderdanen, het beter was ze enige invloed te geven. Dat deed hij via een vertegenwoordiging van de standen (of Staten). Op 9 januari 1464 riep Filips de Goede in Brugge voor het eerst vertegenwoordigers van de Staten van al zijn gewesten bij elkaar. De Staten-Generaal waren geboren.

Een eeuw later waren de, inmiddels, Habsburgse Nederlanden een min of meer aaneengesloten geheel geworden: de Zeventien Provinciën. Tegen de strenge, onbuigzame heer der Nederlanden, koning Filips II van Spanje, rebelleerden zeven noordelijke provincies. Hun Staten-Generaal zwoeren de koning in 1581 af. De Republiek der Verenigde Nederlanden die ontstond, was tot 1795 een confederatie van zeven soevereine provincies, met de Staten-Generaal als hoogste orgaan.

Na de periode van de Franse overheersing begon in 1813 de geschiedenis van Nederland als eenheidsstaat. Voor het parlement werd teruggegrepen op het oude begrip Staten-Generaal. Sinds de Grondwet van 1815 bestaat het parlement uit een Tweede Kamer en een Eerste Kamer. De provincies kregen de macht de leden van de Tweede Kamer te benoemen en de leden van de Eerste Kamer werden benoemd door de koning.

De liberale revolutie van 1848 bracht de meest fundamentele staatsvorming die het Koninkrijk der Nederlanden in 200 jaar heeft gekend. De Tweede Kamer werd voortaan rechtstreeks door een (vooralsnog beperkt) deel van de bevolking gekozen.

Thorbecke, die zelf twijfels over nut en noodzaak van een Eerste Kamer had, wilde dat ook de leden van de Eerste Kamer rechtstreeks zouden worden gekozen. Het was een meerderheid van de Tweede Kamer die ervoor opteerde dat in de verkiezing van de leden van de Eerste Kamer de eeuwenoude band tussen de Staten-Generaal en de provincies weerspiegeld zou blijven. Zo kreeg het 'getrapte' kiesstelsel voor de Eerste Kamer zijn plaats in onze Grondwet.

De uitslag van de verkiezingen van 26 mei zal de machtsverhoudingen tussen de politieke partijen, zoals de kiezers die op 18 maart hebben bepaald, zuiver reflecteren. Evenals de kiezers voor de Tweede Kamer, kunnen de kiezers voor de Eerste Kamer (de Statenleden) hun keuze bepalen uit door politieke partijen samengestelde kieslijsten. De Eerste Kamer wordt anders gekozen dan de Tweede Kamer, maar zonder democratische legitimiteit is de samenstelling van de Eerste Kamer niet.

Veel Nederlanders zullen de verrichtingen van de nieuwe Eerste Kamer misschien met meer belangstelling gaan volgen dan eerder het geval was. Wilt u ook precies weten wat de Eerste Kamer doet en wat per (wetgevings)dossier haar bijdrage is? Neem dan geregeld een kijkje op de website www.eerstekamer.nl. Alles is daar te vinden. En de debatten in de plenaire zaal, de historische oude zaal van de Staten van Holland, zijn op de live-stream te volgen. Veel plezier!

Geert Jan Hamilton,
Griffier van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Nieuw project voor gemeenten: Politiek Bewust – Politiek Actief

INWONERS POLITIEK ACTIEF, OOK BUITEN VERKIEZINGSTIJD!

In aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen van 2014 organiseerde ProDemos in meer dan twintig gemeenten de cursus Politiek Actief voor inwoners. Zo bereikten we honderden mensen, waarvan er tientallen politiek actief werden in de gemeente: als raadslid of als lid van een dorpsraad, een WMO-raad of een politieke partij.

Natuurlijk zijn we erg blij met dit resultaat! Maar wat ons betreft blijft het activeren van burgers niet beperkt tot de periode voor de verkiezingen. Dat vond ook het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Zij maken het mogelijk dat ProDemos in 2015 het hele jaar door, verkiezingen of geen verkiezingen, cursussen Politiek Actief kan aanbieden met het project *Politiek bewust – Politiek Actief*.

GRATIS CURSUS POLITIEK ACTIEF IN UW GEMEENTE?

Voor de eerste acht gemeenten die zich aanmelden voor deelname aan het project *Politiek bewust – Politiek Actief* kunnen wij de cursussen gratis aanbieden. De cursus, bedoeld voor inwoners van uw gemeente, bestaat uit vijf bijeenkomsten met interactieve trainingen, zoals: 'lobbyen bij de gemeente', 'overtuigend debatteren' en lezingen van gastdocenten uit de praktijk. Ook gaan de deelnemers stage lopen bij een politieke partij of bij de gemeente.

DOEL: MEER POLITIEK ACTIEVE BURGERS

Het doel van het project is om de politieke betrokkenheid van burgers te vergroten en ze een kijkje in de politieke arena te geven. Zo hopen we net als vorig jaar het aantal burgers dat politiek actief is te vergroten. Gedurende het project wordt ook onderzocht hoe gemeenten en politieke partijen nog meer mensen kunnen enthousiasmeren voor de lokale politiek, ook buiten verkiezingstijd.

Meer informatie over het project:
www.prodemos.nl/politiekactief

VOOR INDIVIDUELE GEÏNTERESSEERDEN: CURSUS POLITIEK ACTIEF BIJ PRODEMOS IN DEN HAAG

Zou u de cursus Politiek Actief wel willen volgen, maar wordt deze niet aangeboden in uw gemeente? In de zomerperiode wordt de cursus Politiek Actief ook bij ProDemos in Den Haag gegeven.

Kijk voor het actuele aanbod op:
www.prodemos.nl/cursus

Vragenuurtje

Informatiespecialist Walter Jansen van ProDemos geeft antwoord op uw vragen op het gebied van politiek, democratie, rechtsstaat en de Europese Unie. Deze keer een vraag over relatief onbekende democratische organen: dorps-, wijk- en deelraden.

Geachte ProDemos,

Ik heb wel eens gehoord van dorpsraden, hoe kan je daaraan meedoen en wat doen ze eigenlijk?

*Welgemeende groet,
mevrouw R. de Booij-Wentsakker*

Geachte mevrouw De Booij-Wentsakker,

In veel gemeenten komen wijkraden of dorpsraden voor. Als er bijvoorbeeld door gemeentelijke herindeling een nieuwe grote gemeente ontstaat, wordt er in de afzonderlijke wijken of kernen een wijk- of dorpsraad opgericht. Ze worden vaak opgericht door de dorps- of wijkbewoners zelf, meestal om de leefbaarheid van hun omgeving te vergroten. Wijk- of dorpsraden vertegenwoordigen de bevolking van een bepaalde wijk of kern.

Het zijn meestal stichtingen of verenigingen en in de statuten staat dan hoe het bestuur en de leden worden benoemd. Er zijn dorpsraden waarvan de leden worden gekozen door de inwoners, die daarna worden benoemd door het College van burgemeester en wethouders. Zo'n verkiezing is niet geregeld in de Kieswet, maar in een

plaatselijk vastgestelde verordening. Dorps- of wijkraden krijgen hun taken en bevoegdheden van het centrale gemeentebestuur, ze hebben een voornamelijk adviserende taak. Ze geven door 'wat er leeft' onder de bevolking en zijn een officieel aanspreekpunt voor het gemeentebestuur. Ze kunnen invloed hebben op bijvoorbeeld het besteden van gemeenschapsgeld. Maar ze hebben geen wettelijke status en kunnen geen beleid voeren dat bindend is voor de inwoners.

Daarnaast waren er tot 19 maart 2014 ook nog deelraden, de volksvertegenwoordigingen van de deelgemeenten van Amsterdam en Rotterdam. Die werden gekozen via officiële verkiezingen. Nu zijn de deelgemeenten vervangen door bestuurscommissies die minder bevoegdheden hebben.

Met vriendelijke groet,
Walter Jansen, informatiespecialist ProDemos

Zelf een vraag stellen? Mail naar info@prodemos.nl, stuur een tweet naar @ProDemos, bel 070-7570270 of kom langs bij onze balie in het Bezoekerscentrum, Hofweg 1 in Den Haag (openingstijden: werkdagen, 09.30–17.00u).

Publicatie: Democratie aan de deur

HOE KUNT U INVLOED UITOEFENEN OP HET GEMEENTEBELEID?

Deelnemen aan een dorps- of wijkraad is één manier om invloed uit te oefenen op het gemeentebestuur. Andere middelen zijn een petitie, een burgerinitiatief of het inschakelen van de media.

ProDemos vindt het belangrijk dat inwoners het gemeentebeleid kritisch volgen. En dat ze weten wat ze kunnen doen als ze bepaalde plannen of beslissingen van hun gemeentebestuur willen veranderen. Het boekje 'Democratie aan de deur' is een hulpmiddel voor individuele burgers en hun organisaties die invloed willen uitoefenen op het gemeentebeleid. Democratie in de gemeente begint bij u aan de deur.

Het boekje telt 55 pagina's, kost €7,95 en is te bestellen via:
www.prodemos.nl/webshop

RECENSIE

Huis van de Senaat

Over belangstelling heeft de Eerste Kamer der Staten-Generaal de laatste tijd niet te klagen. De Kamer is veelvuldig in het nieuws, niet alleen vanwege het ontbreken van een meerderheid van de coalitiepartijen, maar ook door de verkiezingen van de leden van de Eerste Kamer op 26 mei 2015 door de Provinciale Staten. De regelmatig terugkerende discussie over het bestaansrecht van de Eerste Kamer laten we hier dan maar even buiten beschouwing. Zoals bekend vergadert de Eerste Kamer, ook wel senaat genoemd, op het Binnenhof, en wel op nummer 22. Hierover is recentelijk een boekje verschenen, geschreven door kunsthistoricus Marion Bolten. Maar *Huis van de Senaat* is vooral ook een kijkboek en het had de uitgever gesierd als hij ook de naam van de fotograaf (Hans Kouwenhoven) op het omslag en de titelpagina had vermeld.

Na een korte inleiding over de staatsrechtelijke en politieke taken van de Eerste Kamer gaat dit boekje vooral in op de geschiedenis van de panden die door de Eerste Kamer worden gebruikt. De lezer wandelt als het ware door het gebouwencomplex: eerst door de ruimten op de plek van de in 1879 afgebroken Hofkapel en vervolgens door het voormalige stadhoudelijk kwartier, met onder meer de Mauritsstoren, het Mary Stuartkabinet en de oude woonvleugel aan de zijde van het Buitenhof. Bolten schrijft in dit verband dat de aanbouw uit 1678 lang in gebruik is geweest bij de Raad van State, maar dat de Eerste Kamer deze vertrekken in 2011 zelf heeft betrokken: 'Daarmee strekt het Eerste Kamercomplex zich weer uit tot het gehele voormalige Stadhoudelijk Kwartier'. Zij ziet hier echter over het hoofd dat de Raad van State nog steeds op Binnenhof 1 zetelt en zijn vergaderingen over wetsvoorstellen van de

regering in dit deel van het gebouw houdt. Ten slotte komen in het boekje de entree, de Noenzaal en de plenaire vergaderzaal in woord en beeld aan de orde.

De 'wandelaar' raakt het spoor soms een beetje bijster: er hadden wel wat meer detailkaarten in *Huis van de Senaat* mogen staan. Maar dat laat onverlet dat het een heel fraai boekwerkje is.

Harm Ramkema

Marion Bolten

Huis van de Senaat. De rijke historie van Binnenhof nummer 22

Omniboek, Utrecht 2014

192 pagina's

ISBN 978 94 019 0385 1

Prijs € 9,95

Binnenhofzalen bij ProDemos – net echt!

Wilt u weleens een bijeenkomst houden in een zaal als de Eerste Kamer of de Trêveszaal?

De zalen bij ProDemos zijn bijna niet van echt te onderscheiden. In zalen met namen als 'Senaat', 'Parlementszaal' en 'De Haagse Redactie' waant u zich op het

Binnenhof, waar u in werkelijkheid nog geen steenworp van verwijderd bent. En dat voor prijzen vanaf €150,- per dagdeel.

De capaciteit varieert per zaal: van 10 tot 100 mensen.

Bekijk het volledige aanbod op:

www.prodemos.nl/zaalverhuur

Kinderen zijn de baas in de meivakantie bij ProDemos

Kom in de meivakantie naar Kinderrijk in Den Haag en laat je stem horen. Op 7 en 8 mei 2015 zijn kinderen de baas bij ProDemos en kun je deelnemen aan een boordevol programma. Er zijn activiteiten voor kinderen van 6 tot 12 jaar, maar papa's, mama's, broertjes en zusjes zijn ook welkom natuurlijk!

De programmaonderdelen zijn onder andere: een kinderrondleiding naar de Tweede Kamer, een meet & greet met echte politici en de interactieve tentoonstelling DemocratieLAB.

PRAKTISCHE INFORMATIE

Wanneer: donderdag 7 mei en vrijdag 8 mei

Waar: ProDemos – Huis voor democratie en rechtsstaat, Hofweg 1, Den Haag

Entree: €7,- (kinderen t/m 3 jaar gratis)

Doorlopend programma van 11.00 tot 16.00 uur

Meer informatie: www.prodemos.nl/kinderrijk

Help Polly van de Tiek de eerste vrouwelijke minister-president van Nederland te worden.

Ontwerp je eigen droomland

FOTO: VICTOR WOLLAERT

Tijdens Kinderrijk in 2014 waanden kinderen zich koning of koningin.

FOTO: VICTOR WOLLAERT

Agenda

Kijk voor een actueel overzicht op www.prodemos.nl/agenda

- 24 maart Debat over de bescherming van grondrechten
- 28 maart **Grondwetdag**
- 1 april Debat in Nieuwspoort
- 1 april Debat over de rol van de rechter met voormalig president van de Hoge Raad Geert Corstens, auteur van 'De rechtsstaat moet je leren'
- 13 april **Opening inschrijving ProDemos Binnenhof voor scholen voor 2015/2016**
- 13 april Vrijheidscollege: Journalist en auteur Ad van Liempt over Vrijheid van meningsuiting
- 14 april Politiek Café over vrijheid van meningsuiting
- 20 april Vrijheidscollege: Columniste Sheila Sitaling over Vrijwaring van gebrek
- 28 april Vrijheidscollege: Fotograaf Ton Koene over Vrijwaring van angst
- 5 mei Vrijheidscollege op het Bevrijdingsfestival Arabiste Petra Stienen over Vrijheid van religie
- 7 mei Kinderrijk – Wij zijn de baas!
- 8 mei Kinderrijk – Wij zijn de baas!
- 9 mei **Pubquiz over Europa**
- 11 mei **Weerbaarheid van de democratie: Prof. dr. Ernst Hirsch Ballin over de rechtsstaat**
- 12 mei Politiek Café
- 19 mei **Weerbaarheid van de democratie: Prof. dr. Beatrice de Graaf over de vrees voor terrorisme**
- 26 mei **Weerbaarheid van de democratie: Prof. dr. Paul Scheffer over spanningen in de samenleving**
- 9 juni Politiek Café over vrouwen in de politiek met o.a. CDA-voorzitter Ruth Peetoom

MEI – COLLEGEREEKS: WEERBAARHEID VAN DE DEMOCRATIE
Hoe weerbaar is onze democratie? De aanslagen in Parijs, de opkomst van het gewelddadig jihadisme en de reacties op deze gebeurtenissen maken deze vraag weer heel actueel. In drie colleges zullen gezaghebbende deskundigen ingaan op verschillende kanten van deze vraag.

GRONDWETDAG

Op 28 maart, de Grondwetdag, organiseert ProDemos activiteiten rondom de geschiedenis, het heden en de toekomst van onze grondwet:

GRATIS WANDELINGEN GRONDWETPAD

Loop met een gids langs verschillende gebouwen die een rol spelen in onze democratische rechtsstaat en verband houden met de grondwet. Meld u van tevoren aan.

DOE DE GRONDWET-STICKERSTEMWIJZER

Welke grondwet past het best bij u? Die van Noord-Korea wellicht? Of anders die van Noorwegen? Doe de Grondwet-StickerStemWijzer en kom erachter!

Meer informatie op www.grondwetdag.nl

13 APRIL OPENING INSCHRIJVING PRODEMOS VOOR SCHOLEN VOOR 2015/2016

Neem met ProDemos een kijkje in de Eerste en Tweede Kamer en neem deel aan onze educatieve én interactieve programma's op en rond het Binnenhof. Basis-scholen maken vanaf komend schooljaar niet alleen kennis met het Binnenhof en de Tweede Kamer, zij beginnen hun dag voortaan in Madurodam! De programma's variëren van één uur tot de hele dag en zijn beschikbaar voor alle onderwijsniveaus. Alle programma's worden gratis aangeboden.

Inschrijven kan vanaf 13 april via:
www.prodemos.nl/binnenhofvoorscholen

9 MEI: PUBQUIZ OVER EUROPA

Europa Quiz is dé pubquiz over de Europese Unie! Een avondvullende pubquiz vol leuke en interessante vragen over geschiedenis, sport, eten en drinken, aardrijkskunde, muziek, film en meer. Uiteraard vormt Europa de rode draad tussen de vragen. Hoeveel weet jij eigenlijk over Europa? Test het zelf! Gegarandeerd een gezellig avondje uit met vrienden en familie. Maak een team van maximaal 5 spelers, schrijf je in en strijd mee om de eer en mooie prijzen. De toegang is gratis!

Op 9 mei vindt de pubquiz over Europa plaats in Leiden in samenwerking met ProDemos. Daarvoor en daarna reist de pubquiz door het land. Kijk voor alle data op: www.europaquiz.nl

Colofon

Deze nieuwsbrief is een uitgave van ProDemos en verschijnt 4 x per jaar.

DIT NUMMER: Redactie: Afd. Communicatie • Vormgeving: Puntspatie [bno] • Druk: Euradius •

ProDemos • Hofweg 1H • 2511 AA Den Haag • T (070) 757 02 00 • info@prodemos.nl • ProDemos op internet: prodemos.nl • www.twitter.com/ProDemos • Facebook: ProDemos – Huis voor democratie en rechtsstaat